Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 17ης Ιανουαρίου 2013*

«Προστασία των καταναλωτών — Αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά — Ρύθμιση κράτους μέλους βάσει της οποίας, για την αναγγελία εκπτώσεων, απαιτείται έγκριση»

Στην υπόθεση C-206/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Αυστρία) με απόφαση της 12ης Απριλίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Μαΐου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Georg Köck

κατά

Schutzverband gegen unlauteren Wettbewerb,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, M. Ilešič, E. Levits, J.-J. Kasel και M. Safjan, (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοίκησης

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 21ης Ιουνίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο G. Köck, εκπροσωπούμενος από τον E. Kroker, Rechtsanwalt,

— η Schutzverband gegen unlauteren Wettbewerb, εκπροσωπούμενη από την M. Prunbauer, Rechtsanwältin,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους A. Posch και G. Kunnert,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Materne και J.-C. Halleux,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Owsiany-Hornung και τον S. Grünheid,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία των άρθρων 3, παράγραφος 1, και 5, παράγραφος 5, της οδηγίας 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές») (ΕΕ L 149, σ. 22, στο εξής: οδηγία).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του G. Köck και της Schutzverband gegen unlauteren Wettbewerb (ένωσης για την προστασία από τον αθέμιτο ανταγωνισμό), με αντικείμενο την ανακοίνωση του ενάγοντος της κύριας δίκης ότι «ξεπουλά» τα προϊόντα του και ότι, στο πλαίσιο αυτό, μειώνει τις τιμές τους, άνευ έγκρισης, δηλαδή χωρίς την απαιτούμενη έκδοση προηγούμενης διοικητικής απόφασης.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 8 και 17 της οδηγίας έχουν ως εξής:

«(8) Η παρούσα οδηγία προστατεύει ρητώς τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές [που χρησιμοποιούν έναντί τους οι επιχειρήσεις]. Συνεπώς, προστατεύει έμμεσα τις επιχειρήσεις που λειτουργούν με θεμιτό τρόπο έναντι των ανταγωνιστών που δεν τηρούν τους κανόνες της οδηγίας και διασφαλίζει έτσι το θεμιτό ανταγωνισμό στον τομέα τον οποίο συντονίζει η οδηγία. [...]

[...]

(17) Είναι σκόπιμο να καθοριστούν οι εμπορικές πρακτικές που είναι αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, χάριν μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου. Στο παράρτημα Ι περιλαμβάνεται ο πλήρης κατάλογος όλων αυτών των πρακτικών. Είναι οι μόνες εμπορικές πρακτικές που μπορούν να θεωρηθούν αθέμιτες, χωρίς κατά περίπτωση αξιολόγηση, παρά τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 9. Ο κατάλογος μπορεί να τροποποιηθεί μόνο με αναθεώρηση της οδηγίας.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να συμβάλει στην ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών.»

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

[...]

δ) “εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές” (οι οποίες αναφέρονται στο εξής και ως “εμπορικές πρακτικές”): κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπος συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός [εμπόρου], άμεσα συνδεόμενη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές·

ε) “ουσιώδης στρέβλωση της οικονομικής συμπεριφοράς των καταναλωτών”: η χρήση μιας εμπορικής πρακτικής με σκοπό τη σημαντική μείωση της ικανότητας του καταναλωτή να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση, με επακόλουθο ο καταναλωτής να λάβει μια απόφαση συναλλαγής που διαφορετικά δεν θα ελάμβανε·

[...]

ια) “απόφαση συναλλαγής”: απόφαση που λαμβάνει ο καταναλωτής για το κατά πόσον, πώς και υπό ποίους όρους θα πραγματοποιήσει αγορά, θα καταβάλει τίμημα πλήρως ή εν μέρει, θα κρατήσει ή θα διαθέσει προϊόν ή θα ασκήσει συμβατικό δικαίωμα επί του προϊόντος, είτε ο καταναλωτής αποφασίσει να προβεί σε ενέργεια είτε όχι·

[...]».

6 Το άρθρο 3 της οδηγίας ορίζει τα κάτωθι:

«1. Η παρούσα οδηγία ισχύει για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές, όπως αυτές [ορίζονται] στο άρθρο 5, πριν, κατά τη διάρκεια και ύστερα από εμπορική συναλλαγή σχετιζομένη με ένα συγκεκριμένο προϊόν.

2. Η παρούσα οδηγία ισχύει υπό την επιφύλαξη του δικαίου των συμβάσεων και, ιδίως, των κανόνων εγκυρότητας, διαμόρφωσης ή αποτελέσματος μιας σύμβασης.

[...]»

7 Το άρθρο 5 της οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Απαγορεύονται οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

2. Μια εμπορική πρακτική είναι αθέμιτη όταν:

α) είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας,

και

β) στρεβλώνει ουσιωδώς ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή στον οποίο φθάνει ή στον οποίο απευθύνεται το προϊόν ή του μέσου μέλους της ομάδας, όταν μια εμπορική πρακτική απευθύνεται σε μια συγκεκριμένη ομάδα καταναλωτών.

3. Εμπορικές πρακτικές που ενδέχεται να στρεβλώνουν ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά μόνο μιας σαφώς προσδιοριζόμενης ομάδας καταναλωτών που είναι ιδιαιτέρως ευάλωτοι ως προς την πρακτική αυτή ή ως προς το συγκεκριμένο προϊόν λόγω πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας, ηλικίας ή ακρισίας, με τέτοιο τρόπο ώστε ο [έμπορος] να μπορεί ευλόγως να το προβλέψει, εκτιμώνται υπό το

πρίσμα του μέσου μέλους της συγκεκριμένης ομάδας. Αυτό ισχύει υπό την επιφύλαξη της κοινής και θεμιτής διαφημιστικής πρακτικής της διατύπωσης δηλώσεων που ενέχουν υπερβολές ή δηλώσεων οι οποίες δεν αναμένεται να εκληφθούν, ως έχουν, εν τη κυριολεξία τους.

4. Ιδιαιτέρως, εμπορικές πρακτικές, είναι αθέμιτες όταν:

α) είναι παραπλανητικές [κατά την έννοια των άρθρων] 6 και 7,

ή

β) είναι επιθετικές [κατά την έννοια των άρθρων] 8 και 9.

5. Το παράρτημα Ι περιέχει τον κατάλογο των εμπορικών πρακτικών που θεωρούνται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις. Ο ίδιος ενιαίος κατάλογος ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη και μπορεί να τροποποιηθεί μόνο με αναθεώρηση της παρούσας οδηγίας.»

8 Το άρθρο 11 της οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να υπάρχουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα για την καταπολέμηση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών προκειμένου να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας προς το συμφέρον των καταναλωτών.

Τα μέσα αυτά περιλαμβάνουν νομοθετικές διατάξεις βάσει των οποίων τα πρόσωπα ή οι οργανώσεις που κατά την εθνική νομοθεσία έχουν έννομο συμφέρον για την καταπολέμηση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, συμπεριλαμβανομένων των ανταγωνιστών, θα μπορούν:

α) να προσβάλλουν δικαστικά την αθέμιτη αυτή πρακτική,

και/ή

β) να φέρουν τη διαφήμιση αυτή ενώπιον διοικητικού οργάνου αρμόδιου είτε να αποφασίσει σχετικά με τις προσφυγές είτε να κινήσει τις κατάλληλες νόμιμες διαδικασίες.

Κάθε κράτος μέλος αποφασίζει το ίδιο ποια από τις παραπάνω διαδικασίες θα ισχύσει και αν θα πρέπει το δικαστήριο ή το διοικητικό όργανο να έχει το δικαίωμα να απαιτήσει, προτού επιληφθεί της υποθέσεως, να έχει γίνει προηγουμένως προσφυγή σε άλλα υπάρχοντα μέσα διακανονισμού της διαφοράς [...]. Οι διαδικασίες αυτές διατίθενται ανεξάρτητα από το εάν οι θιγόμενοι καταναλωτές βρίσκονται στην επικράτεια του κράτους μέλους όπου έχει την έδρα του ο [έμπορος] ή σε άλλο κράτος μέλος.

[...]

2. Στα πλαίσια των νομοθετικών διατάξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη αναθέτουν στα δικαστήρια ή τις διοικητικές αρχές εξουσίες βάσει των οποίων μπορούν, όταν κρίνουν τα μέτρα αυτά αναγκαία και, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα εμπλεκόμενα συμφέροντα και ιδιαίτερα το δημόσιο συμφέρον:

α) να διατάζουν την παύση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών ή να παραπέμπουν το ζήτημα στα αρμόδια δικαστήρια προς έκδοση απόφασης για την παύση των πρακτικών αυτών,

ή

β) στην περίπτωση που η αθέμιτη εμπορική πρακτική δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί αλλά επίκειται η εφαρμογή της, να την απαγορεύουν ή να παραπέμπουν το ζήτημα στα αρμόδια δικαστήρια προς έκδοση απόφασης για την απαγόρευση της πρακτικής,

έστω και αν δεν αποδεικνύεται πραγματική ζημία ή βλάβη, ούτε δόλος ή αμέλεια εκ μέρους του [εμπόρου].

Τα κράτη μέλη προβλέπουν, επιπλέον, ότι τα μέτρα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο μπορούν να ληφθούν στα πλαίσια [...] ταχείας διαδικασίας:

— είτε με προσωρινή ισχύ,

— είτε με οριστική ισχύ,

[εξυπακουόμενου] ότι εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να επιλέξει μεταξύ των δύο αυτών λύσεων.

Επιπλέον, προκειμένου να εξαλειφθούν τα συνεχιζόμενα αποτελέσματα αθέμιτης εμπορικής πρακτικής η παύση της οποίας έχει διαταχθεί με οριστική απόφαση, τα κράτη μέλη μπορούν να αναθέτουν στα δικαστήρια ή τις διοικητικές αρχές εξουσίες, βάσει των οποίων δύνανται:

α) να απαιτούν τη δημοσίευση της προαναφερόμενης απόφασης εν τω συνόλω της ή εν μέρει, με τη μορφή που κρίνουν κατάλληλη·

β) να απαιτούν, επιπλέον, τη δημοσίευση επανορθωτικής δήλωσης.

3. Τα διοικητικά όργανα τα οποία προβλέπονται στην παράγραφο 1, πρέπει:

α) να έχουν τέτοια σύνθεση ώστε να μη γεννώνται αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία τους·

β) να έχουν επαρκείς εξουσίες, όταν αποφαίνονται σχετικά με τις προσφυγές ώστε να ασκούν εποπτεία και να επιβάλλουν την τήρηση των αποφάσεών τους με αποτελεσματικό τρόπο·

γ) καταρχήν, να αιτιολογούν τις αποφάσεις τους.

Εφόσον οι εξουσίες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 ασκούνται αποκλειστικά από διοικητικό όργανο, οι αποφάσεις του πρέπει πάντοτε να είναι αιτιολογημένες. Ακόμη, στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να θεσπιστούν διαδικασίες με τις οποίες θα είναι δυνατό να προσβληθεί δικαστικά κάθε καταχρηστική ή αδικαιολόγητη άσκηση των εξουσιών του διοικητικού οργάνου ή κάθε καταχρηστική ή αδικαιολόγητη παράλειψη άσκησης των εξουσιών αυτών.»

9 Κατά το άρθρο 13 της οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη καθορίζουν κυρώσεις για παραβάσεις των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση της επιβολής αυτών των κυρώσεων. Οι κυρώσεις αυτές πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.»

10 Στον κατάλογο του παραρτήματος Ι, όπου απαριθμούνται οι εμπορικές πρακτικές οι οποίες θεωρούνται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων οι ακόλουθες πρακτικές:

«[...]

4) Ισχυρισμός ότι ο [έμπορος] (συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών πρακτικών του) ή ένα προϊόν έχει την έγκριση, την επικύρωση ή την άδεια δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα ενώ δεν την έχει, ή παρόμοιος ισχυρισμός ο οποίος δεν ανταποκρίνεται στους όρους της έγκρισης, της επικύρωσης ή της άδειας.

[...]

7) Ψευδής δήλωση ότι το προϊόν θα είναι διαθέσιμο για πολύ περιορισμένο χρονικό διάστημα, ή ότι θα διατίθεται μόνο υπό ειδικούς όρους επί πολύ περιορισμένο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε να προκληθεί η λήψη άμεσης απόφασης και να στερηθεί από τους καταναλωτές η δυνατότητα ή ο χρόνος να προβούν σε τεκμηριωμένη επιλογή.

[...]

15) Ισχυρισμός ότι ο [έμπορος] πρόκειται να σταματήσει τη δραστηριότητά του ή να μετακομίσει, ενώ αυτό δεν ισχύει.

[...]»

Το αυστριακό δίκαιο

11 Κατά το άρθρο 33a του νόμου περί αθέμιτου ανταγωνισμού (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb), ως είχε κατά τον κρίσιμο για την υπόθεση της κύριας δίκης χρόνο (στο εξής: UWG):

«(1) Ως αναγγελία εκποίησης κατά την έννοια του παρόντος ομοσπονδιακού νόμου νοούνται όλες οι δημοσιοποιήσεις ή οι ανακοινώσεις που απευθύνονται σε μεγάλο αριθμό ατόμων και έχουν ως σκοπό την επίσπευση της λιανικής διάθεσης προϊόντων σε μεγάλες ποσότητες, ενώ συγχρόνως μπορούν να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι ο έμπορος αναγκάζεται να επισπεύσει την πώληση λόγω ιδιαίτερων συνθηκών και για τον λόγο αυτό προσφέρει τα προϊόντα του υπό προϋποθέσεις ή σε τιμές που είναι εξαιρετικά συμφέρουσες. [...]

(2) Δεν εμπίπτουν πάντως στις διατάξεις των άρθρων 33a έως 33e δημοσιοποιήσεις ή ανακοινώσεις οι οποίες αφορούν εκπτώσεις λόγω τέλους της σεζόν, εκπτώσεις με σκοπό την εξάντληση των αποθεμάτων εποχιακών προϊόντων, εκπτώσεις στο πλαίσιο εκκαθάρισης λόγω κλεισίματος ή άλλες παρόμοιες, καθώς και ειδικές προσφορές που είναι συνήθεις σε συγκεκριμένο εμπορικό κλάδο ή συγκεκριμένη περίοδο του έτους (όπως η "εβδομάδα χειμερινών προσφορών" ή η "εβδομάδα φθινοπωρινών προσφορών").

(3) Η παρούσα διάταξη δεν θίγει την εφαρμογή του σημείου 7 του παραρτήματος.»

12 Στο σημείο 7 του παραρτήματος επαναλαμβάνεται απαράλλακτο το σημείο 7 του παραρτήματος της οδηγίας.

13 Το άρθρο 33b του UWG ορίζει τα ακόλουθα:

«Η αναγγελία εκποίησης επιτρέπεται μόνο μετά από έγκριση της κατά τόπον αρμόδιας διοικητικής αρχής. Το σχετικό αίτημα υποβάλλεται εγγράφως και πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

1. την ποσότητα, το είδος και την τιμή πώλησης των προς διάθεση προϊόντων·

2. τον ακριβή τόπο όπου θα λάβει χώρα η εκποίηση·

3. την περίοδο κατά την οποία προβλέπεται να διαρκέσει η εκποίηση·

4. τους λόγους που επιβάλλουν την εκποίηση, όπως θάνατος του εμπόρου, αναστολή των εμπορικών εργασιών ή κατάργηση συγκεκριμένης σειράς προϊόντων, μετακόμιση σε άλλο κατάστημα, συνδρομή έκτακτων περιστάσεων κ.λπ.·

[...]».

14 Το άρθρο 33c του UWG προβλέπει τα εξής:

«(1) Η κατά τόπον αρμόδια διοικητική αρχή οφείλει, προτού λάβει απόφαση επί του αιτήματος, να ζητήσει από το εμπορικό επιμελητήριο του οικείου Land να εκδώσει συμβουλευτική γνώμη εντός δύο εβδομάδων.

(2) Η κατά τόπον αρμόδια διοικητική αρχή οφείλει να αποφανθεί επί του αιτήματος εντός μηνός από την υποβολή του.

(3) Δεν χορηγείται έγκριση εφόσον δεν συντρέχει συγκεκριμένος λόγος κατά την έννοια του άρθρου 33b, σημείο 4, ή αν ζητείται να επιτραπεί η αναγγελία σε σχέση με εκποίηση για χρονικό διάστημα το οποίο δεν είναι συνεχές. Επίσης, δεν χορηγείται έγκριση όταν ζητείται να πραγματοποιηθεί η εκποίηση κατά τις δύο τελευταίες εβδομάδες πριν από το Πάσχα και μέχρι την Πεντηκοστή, καθώς και από τις 15 Νοεμβρίου μέχρι τα Χριστούγεννα ή όταν αυτή πρόκειται να διαρκέσει περισσότερο από ένα εξάμηνο, εξαιρουμένων των περιπτώσεων θανάτου του εμπόρου ή συνδρομής έκτακτων περιστάσεων και άλλων περιπτώσεων οι οποίες χρήζουν αντίστοιχα ιδιαίτερης μεταχείρισης. Αν η επιχείρηση δεν έχει συμπληρώσει τρία έτη λειτουργίας, η έγκριση μπορεί να χορηγηθεί μόνο στις περιπτώσεις θανάτου του επιχειρηματία ή συνδρομής έκτακτων περιστάσεων και σε άλλες περιπτώσεις οι οποίες χρήζουν αντίστοιχα ιδιαίτερης μεταχείρισης.

[...]»

15 Το άρθρο 33d του UWG ορίζει τα κάτωθι:

«(1) Σε κάθε αναγγελία εκποίησης πρέπει να αναφέρονται οι λόγοι επίσπευσης της πώλησης και η χρονική περίοδος κατά την οποία θα πραγματοποιηθεί η εκποίηση, καθώς και να περιγράφονται με γενικό τρόπο τα προϊόντα που διατίθενται προς πώληση. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να συμφωνούν με την απόφαση χορήγησης της έγκρισης.

(2) Μετά την παρέλευση της περιόδου πώλησης την οποία ορίζει η απόφαση χορήγησης της έγκρισης δεν επιτρέπεται οποιαδήποτε αναγγελία εκποίησης.

(3) Η πώληση των προϊόντων τα οποία περιγράφονται στην αναγγελία επιτρέπεται μόνο για τις ποσότητες και για τη χρονική περίοδο που ορίζει η απόφαση χορήγησης της έγκρισης. Απαγορεύεται κάθε νέα παραλαβή προϊόντων αυτού του είδους.

[...]»

16 Κατά το άρθρο 34, παράγραφος 3, του UWG:

«Κατά οποιουδήποτε προσώπου παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου μπορεί να εγερθεί, ανεξαρτήτως του ενδεχομένου άσκησης ποινικής δίωξης, αξίωση για παράλειψη και, εφόσον υπάρχει υπαιτιότητα, για αποζημίωση. Η αξίωση αυτή μπορεί να προβληθεί μόνο με την άσκηση τακτικών ένδικων μέσων. […]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

17 Ο G. Köck, έμπορος που διατηρούσε ατομική επιχείρηση στο Ίνσμπρουκ (Αυστρία), ανακοίνωσε με αγγελία του σε εφημερίδα το «ξεπούλημα» όλων των προϊόντων του καταστήματός του, το οποίο διαφήμιζε και στη βιτρίνα του καταστήματος αυτού με αυτοκόλλητες και άλλες επιγραφές. Πέραν του όρου «ξεπούλημα», χρησιμοποίησε φράσεις όπως «πρέπει να φύγουν όλα» και «μέχρι 90 % κάτω». Ο G. Köck δεν είχε λάβει έγκριση της κατά τόπον αρμόδιας διοικητικής αρχής (Bezirksverwaltungsbehörde) πριν προχωρήσει στην ως άνω αναγγελία.

18 Θεωρώντας ότι οι ενέργειες του G. Köck συνιστούσαν «αναγγελία εκποίησης» κατά την έννοια της εθνικής νομοθεσίας και αντέβαιναν στις διατάξεις 33a επ. του UWG, καθόσον δεν είχε δοθεί η απαιτούμενη έγκριση, η Schutzverband gegen unlauteren Wettbewerb άσκησε ενώπιον του Landesgericht Innsbruck αγωγή παράλειψης, ζητώντας επίσης να δημοσιευθεί η σχετική δικαστική απόφαση.

19 Κατόπιν της απόρριψης της αγωγής αυτής, η Schutzverband gegen unlauteren Wettbewerb άσκησε έφεση κατά της ως άνω απόφασης ενώπιον του Oberlandesgericht Innsbruck. Το εν λόγω δικαστήριο εξέδωσε διάταξη ασφαλιστικών μέτρων, κάνοντας δεκτό το αίτημα της εκκαλούσας.

20 Ο G. Köck άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αναίρεση («Revisionsrekurs») κατά της διάταξης του Oberlandesgericht Innsbruck.

21 Αφενός, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η ένδικη διαδικασία στην υπόθεση της κύριας δίκης αφορά μόνον το ζήτημα αν ο G. Köck διέθετε την απαιτούμενη έγκριση διοικητικής αρχής. Στο πλαίσιο της οικείας διαδικασίας, ο έλεγχος του τυχόν αθέμιτου χαρακτήρα μιας εμπορικής πρακτικής μεταβιβάζεται από τα δικαστήρια στις διοικητικές αρχές, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι πρόκειται κατ' ανάγκην για πρακτική η οποία θεωρείται αθέμιτη «υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις» δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 5, της οδηγίας.

22 Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο δεν αποκλείει το ενδεχόμενο, σύμφωνα με την οδηγία, να επιτρέπεται η δικαστική απαγόρευση μιας εμπορικής πρακτικής κατόπιν της ως άνω διαδικασίας υπό την προϋπόθεση και μόνον ότι τουλάχιστον η σχετική απόφαση της διοικητικής αρχής πληροί τις απαιτήσεις που θέτει η οδηγία.

23 Το Oberster Gerichtshof, εκτιμώντας ότι η έκβαση της διαφοράς της κύριας δίκης εξαρτάται από την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντιβαίνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, και στο άρθρο 5, παράγραφος 5, ή σε άλλες διατάξεις της οδηγίας [...] εθνική ρύθμιση κατά την οποία η αναγγελία εκποίησης δεν επιτρέπεται χωρίς την έγκριση της αρμόδιας διοικητικής αρχής και, για τον λόγο αυτό, πρέπει να απαγορευθεί και με σχετική δικαστική απόφαση, δίχως να απαιτείται από το δικαστήριο να εξετάσει τον παραπλανητικό, επιθετικό ή κατά άλλον τρόπο αθέμιτο χαρακτήρα της;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

24 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να διευκρινιστεί αν η οδηγία πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε ρύθμιση κράτους μέλους βάσει της οποίας εθνικό δικαστήριο διατάσσει την παύση εμπορικής πρακτικής για τον λόγο και μόνον ότι αυτή δεν έχει εγκριθεί από την αρμόδια διοικητική αρχή, χωρίς να προχωρεί το ίδιο σε εκτίμηση του ζητήματος αν η επίδικη πρακτική είναι αθέμιτη.

25 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ως άνω ερώτημα πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί αν μια εμπορική πρακτική όπως η αναγγελία εκποίησης, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 33a, παράγραφος 1, του UWG, συνιστά «εμπορική πρακτική» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας, οπότε απαιτείται να είναι σύμφωνη με τις επιταγές της εν λόγω διάταξης.

26 Συναφώς επισημαίνεται ότι το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας, χρησιμοποιώντας ιδιαιτέρως ευρεία διατύπωση, ορίζει την «εμπορική πρακτική» ως «κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπ[ο] συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός [εμπόρου], άμεσα συνδεόμενη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές» (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, C-540/08, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, Συλλογή 2010, σ. I-10909, σημείο 17).

27 Ως εκ τούτου, μέσα όπως αυτά που χρησιμοποιήθηκαν στην υπόθεση της κύριας δίκης προκειμένου να διαφημιστεί η πώληση εμπορευμάτων στους καταναλωτές υπό ευνοϊκές προϋποθέσεις ή σε συμφέρουσες τιμές εντάσσονται σαφώς στο πλαίσιο της εμπορικής στρατηγικής ενός επιχειρηματία και αφορούν άμεσα την προώθηση και τη διάθεση των οικείων εμπορευμάτων. Επομένως, αποτελούν «εμπορικές πρακτικές» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας και εμπίπτουν, κατά συνέπεια, στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της.

28 Με αυτό το δεδομένο, πρέπει να εξεταστεί εν συνεχεία αν εθνικές διατάξεις, όπως τα άρθρα 33b και 34, παράγραφος 3, του UWG, μπορούν να θεωρηθούν, βάσει των σκοπών που επιδιώκουν, ότι καλύπτονται από την οδηγία.

29 Επ' αυτού τονίζεται ότι, όπως έχει ήδη αποφανθεί το Δικαστήριο, η οδηγία, σύμφωνα με την όγδοη αιτιολογική της σκέψη, «προστατεύει ρητώς τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές [που χρησιμοποιούν έναντί τους οι επιχειρήσεις]» και διασφαλίζει έτσι, όπως διευκρινίζεται ιδίως στο άρθρο 1, «[υψηλό επίπεδο] προστασίας των καταναλωτών με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών» (διάταξη της 4ης Οκτωβρίου 2012, C-559/11, Pelckmans Turnhout, σημείο 19 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 Δεν καλύπτονται από την οδηγία, όπως προκύπτει από την έκτη αιτιολογική της σκέψη, μόνον εθνικές ρυθμίσεις σχετικές με αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που θίγουν «αποκλειστικώς» τα οικονομικά συμφέροντα των ανταγωνιστών ή που αφορούν συναλλαγές μεταξύ επαγγελματιών (προαναφερθείσα απόφαση Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, σημείο 21).

31 Εν προκειμένω, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, η «αναγγελία εκποίησης» στην οποία αναφέρεται το άρθρο 33a, παράγραφος 1, του UWG, δηλαδή η εφαρμοστέα στη διαφορά της κύριας δίκης διάταξη, συνιστά «εμπορική πρακτική» κατά την έννοια της οδηγίας. Επομένως το δικαστήριο αυτό αναγνωρίζει εμμέσως, όπως υπογράμμισε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 38 των προτάσεών της, ότι η ως άνω διάταξη αποσκοπεί στην προστασία των καταναλωτών, και όχι αποκλειστικώς των ανταγωνιστών και των άλλων παραγόντων της αγοράς.

32 Εξάλλου το άρθρο 33b του UWG προβλέπει ότι η αναγγελία εκποίησης επιτρέπεται μόνον αν έχει εγκριθεί από την αρμόδια διοικητική αρχή. Απαριθμεί επίσης τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει το σχετικό αίτημα προς την αρχή αυτή. Παράλληλα, το άρθρο 34, παράγραφος 3, του ίδιου νόμου ορίζει ότι, σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων των άρθρων 33a έως 33d του UWG, μπορεί να ασκηθεί αγωγή παράλειψης και, εφόσον υπάρχει υπαιτιότητα, αγωγή αποζημίωσης.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι εθνικές διατάξεις, όπως τα άρθρα 33b και 34, παράγραφος 3, του UWG σε συνδυασμό με το άρθρο 33a, παράγραφος 1, του UWG, τα οποία απαγορεύουν, επ' απειλή κυρώσεων, τις εμπορικές πρακτικές που δεν έχουν εγκριθεί με διοικητική απόφαση, αποτελούν μέτρα για την καταπολέμηση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών προς το συμφέρον των καταναλωτών και, ως εκ τούτου, καλύπτονται από την οδηγία.

34 Με αυτό το δεδομένο, πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα αν μια εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης αντιβαίνει στην οδηγία.

35 Κατά πάγια νομολογία, οι μόνες εμπορικές πρακτικές οι οποίες μπορούν να θεωρούνται, δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, ως αθέμιτες χωρίς να αξιολογούνται κατά περίπτωση βάσει των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας είναι εκείνες που απαριθμούνται στο παράρτημα I της οδηγίας. Κατά συνέπεια, μια εμπορική πρακτική η οποία δεν περιλαμβάνεται στο ως άνω παράρτημα μπορεί να κριθεί αθέμιτη μόνον κατόπιν εξέτασης του αθέμιτου χαρακτήρα της βάσει των κριτηρίων των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2010, C-304/08, Plus Warenhandelsgesellschaft, Συλλογή 2010, σ. I-217, σκέψεις 41 έως 45, και προαναφερθείσα απόφαση Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, σκέψεις 30 έως 34).

36 Επομένως μια εμπορική πρακτική, η οποία συνίσταται στην αναγγελία εκποίησης, κατά την έννοια του άρθρου 33a, παράγραφος 1, του UWG, από επαγγελματία που δεν έχει λάβει σχετική έγκριση από την αρμόδια διοικητική αρχή, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι καταλέγεται, αυτή καθ' εαυτήν, μεταξύ των απαριθμούμενων στο παράρτημα I πρακτικών.

37 Από τις περιλαμβανόμενες στο ως άνω παράρτημα πρακτικές που θεωρούνται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε συνθήκες πρέπει να εξεταστούν εκείνες οι οποίες θα μπορούσαν ενδεχομένως να είναι σχετικές, λαμβανομένων υπόψη τόσο των περιστάσεων της υπόθεσης της κύριας δίκης όσο και του γεγονότος ότι αναφέρθηκαν σε αυτές οι μετέχοντες στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

38 Το σημείο 4 του παραρτήματος αφορά την πρακτική που συνίσταται στον «ισχυρισμό ότι ο [έμπορος] (συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών πρακτικών του) ή ένα προϊόν έχει την έγκριση, την επικύρωση ή την άδεια δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα ενώ δεν την έχει, ή [σε] παρόμοιο ισχυρισμό ο οποίος δεν ανταποκρίνεται στους όρους της έγκρισης, της επικύρωσης ή της άδειας».

39 Το εν λόγω σημείο δεν προβλέπει γενική απαγόρευση των εμπορικών πρακτικών που δεν έχουν εγκριθεί από αρμόδιο φορέα. Αντιθέτως, αφορά, όπως παρατήρησε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 93 των προτάσεών της, τις ειδικές περιπτώσεις στις οποίες η εφαρμοστέα ρύθμιση θέτει ορισμένες απαιτήσεις, ιδίως σε σχέση με προδιαγραφές ποιότητας που πρέπει να πληροί ο έμπορος ή τα προϊόντα του, και προβλέπει συναφώς ένα σύστημα έγκρισης, επικύρωσης ή άδειας.

40 Ομοίως, η αναγγελία εκποίησης χωρίς να έχει δοθεί η απαιτούμενη έγκριση δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει ούτε στο σημείο 7 του παραρτήματος I της οδηγίας ως ψευδής δήλωση ικανή να δημιουργήσει στους καταναλωτές την εντύπωση ότι «το προϊόν θα είναι διαθέσιμο για πολύ περιορισμένο χρονικό διάστημα, ή ότι θα διατίθεται μόνο υπό ειδικούς όρους επί πολύ περιορισμένο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε να προκληθεί η λήψη άμεσης απόφασης και να στερηθεί από τους καταναλωτές η δυνατότητα ή ο χρόνος να προβούν σε τεκμηριωμένη επιλογή».

41 Ούτε το σημείο 15 του ως άνω παραρτήματος τυγχάνει εφαρμογής στη διαφορά της κύριας δίκης. Το σημείο αυτό κάνει λόγο για πρακτική που συνίσταται στην προβολή του ισχυρισμού «ότι ο [έμπορος] πρόκειται να σταματήσει τη δραστηριότητά του ή να μετακομίσει, ενώ αυτό δεν ισχύει». Η υπόθεση της κύριας δίκης όμως δεν αφορά μια πρακτική όπως αυτή που περιγράφεται στο σημείο 15 του παραρτήματος, αλλά μια εμπορική πρακτική η οποία εφαρμόστηκε χωρίς την απαιτούμενη έγκριση της αρμόδιας διοικητικής αρχής.

42 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η εκ μέρους επαγγελματία αναγγελία εκποίησης κατά την έννοια του άρθρου 33a, παράγραφος 1, του UWG, χωρίς σχετική έγκριση από την αρμόδια αρχή, δεν πρέπει, στο μέτρο που δεν καταλέγεται μεταξύ των περιπτώσεων του εν λόγω παραρτήματος, να θεωρηθεί ότι είναι αυτή καθ' εαυτήν αθέμιτη υπό οποιεσδήποτε συνθήκες.

43 Κατόπιν τούτου, πρέπει να ελεγχθεί αν η προαναφερθείσα στη σημείο 33 της παρούσας αποφάσεως εθνική ρύθμιση είναι αντίθετη προς το σύστημα που θεσπίζεται με την οδηγία.

44 Η οδηγία παρέχει στα κράτη μέλη, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 44 έως 55 των προτάσεών της, ορισμένη διακριτική ευχέρεια ως προς την επιλογή των εθνικών μέτρων που έχουν ως σκοπό, σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 13 της ίδιας οδηγίας, την αντιμετώπιση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, υπό την προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, ότι πρόκειται για μέτρα κατάλληλα και λειτουργικά και ότι οι κυρώσεις που προβλέπονται με αυτά είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

45 Δεδομένου ότι τυχόν έλεγχος που διενεργείται είτε σε προηγούμενο στάδιο είτε προληπτικώς από το κράτος μέλος ενδέχεται να αποδειχθεί, σε ορισμένες περιστάσεις, πιο κατάλληλος και ενδεδειγμένος από τον εκ των υστέρων έλεγχο ο οποίος ασκείται από δικαστήριο που διατάσσει την παύση μιας ήδη εφαρμοσθείσας ή σχεδιαζόμενης για το άμεσο μέλλον εμπορικής πρακτικής, δεν αποκλείεται τα οικεία εθνικά μέτρα να συνίστανται, μεταξύ άλλων, σε ένα σύστημα χορήγησης έγκρισης, επ' απειλή κυρώσεων, για πρακτικές των οποίων ο χαρακτήρας επιβάλλει τέτοιον έλεγχο προκειμένου να περιορίζεται η χρήση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών.

46 Εντούτοις η εφαρμογή του συστήματος που προβλέπεται από τα εν λόγω εθνικά μέτρα, τα οποία μεταφέρουν την οδηγία στην εσωτερική έννομη τάξη, δεν πρέπει να καταλήγει στην απαγόρευση μιας εμπορικής πρακτικής για τον λόγο και μόνον ότι δεν έχει εγκριθεί από την αρμόδια διοικητική αρχή, χωρίς να έχει εξεταστεί προηγουμένως ο τυχόν αθέμιτος χαρακτήρας.

47 Αφενός, η οδηγία αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία αποκλείει τη δυνατότητα να ελεγχθεί βάσει των κριτηρίων των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας μια εμπορική πρακτική που δεν περιλαμβάνεται στο παράρτημα I της οδηγίας αυτής.

48 Αφετέρου, είναι ασυμβίβαστη προς το σύστημα της οδηγίας μια εθνική ρύθμιση βάσει της οποίας η εξέταση του τυχόν αθέμιτου χαρακτήρα μιας εμπορικής πρακτικής γίνεται μόνον κατόπιν της απαγόρευσης που προβλέπεται για τη μη τήρηση της υποχρέωσης να ληφθεί έγκριση, με αποτέλεσμα η επίμαχη πρακτική να στερείται, υπό το πρίσμα της φύσης της και, ιδίως, του εγγενούς σε αυτή χρονικού παράγοντα, οποιουδήποτε νοήματος από οικονομικής άποψης για τον επαγγελματία.

49 Μια εθνική ρύθμιση όπως η περιγραφείσα στην αμέσως προηγούμενη σημείο θα ισοδυναμούσε με την επιβολή γενικής απαγόρευσης των εμπορικών πρακτικών που τίθενται σε εφαρμογή στο πλαίσιο συγκεκριμένου συστήματος, χωρίς καν να έχει εξεταστεί, όπως επιτάσσει η νομολογία για την οποία έγινε λόγος στη σημείο 35 της παρούσας απόφασης, ο τυχόν αθέμιτος χαρακτήρας τους σύμφωνα με τα κριτήρια των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας.

50 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η οδηγία πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει σε εθνικό δικαστήριο να διατάσσει την παύση εμπορικών πρακτικών που δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα I της οδηγίας αυτής, για τον λόγο και μόνον ότι η οικεία πρακτική δεν έχει εγκριθεί από την αρμόδια διοικητική αρχή, χωρίς ωστόσο να έχει προχωρήσει το ίδιο σε εκτίμηση του τυχόν αθέμιτου χαρακτήρα της βάσει των κριτηρίων των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Η οδηγία 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές»), έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει σε εθνικό δικαστήριο να διατάσσει την παύση εμπορικών πρακτικών που δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της ίδιας οδηγίας, για τον λόγο και μόνον ότι η οικεία πρακτική δεν έχει εγκριθεί από την αρμόδια διοικητική αρχή, χωρίς ωστόσο να έχει προχωρήσει το ίδιο σε εκτίμηση του τυχόν αθέμιτου χαρακτήρα της βάσει των κριτηρίων των άρθρων 5 έως 9 της οδηγίας αυτής.

(υπογραφές)